

Správa o výsledku kontroly hospodárenia s finančnými prostriedkami a majetkom akciovej spoločnosti Slovenská pošta

Kontrola hospodárenia s finančnými prostriedkami a majetkom Slovenskej pošty, a. s. za rok 2010 bola vykonaná v súlade s plánom kontrolnej činnosti na rok 2011 na základe poverenia predsedu NKÚ SR č. 1732 z 08.08.2011 a jeho Dodatku č.1 zo dňa 05.09.2011.

Jej účelom bolo zhodnotiť, či činnosť predstavenstva bola vykonávaná s odbornou starostlivosťou a v súlade so záujmami spoločnosti, vrátane dodržiavania zákazu konkurencie. Kontrola bola vykonaná v čase od 02.09.2011 do 25.11.2011.

Predmetom kontroly bolo preveriť:

- legislatívne zabezpečenie činnosti spoločnosti Slovenská pošta, a. s.,
- dodržiavanie zákona č. 507/2001 Z. z. o poštových službách v znení neskorších predpisov, zákona č. 349/2004 Z. z. o transformácii Slovenskej pošty, š. p. ako aj zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov,
- hospodárenie s majetkom spoločnosti,
- či verejné obstarávanie v roku 2010 bolo realizované v zmysle smernice, či bolo zabezpečené hospodárne, efektívne a splnilo cieľ, pre ktorý bolo určené.

Kontrolou bolo zistené:

1. Legislatívne zabezpečenie činnosti spoločnosti Slovenská pošta, a. s.

Jediným akcionárom Slovenskej pošty, a. s. (ďalej len SP, a. s.) so sídlom Partizánska cesta č. 9, 975 99 Banská Bystrica je Slovenská republika, ktorej práva štátu ako akcionára vykonáva Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR so sídlom Námestie slobody č. 6, 810 05 Bratislava. SP, a. s. hospodári od svojho vzniku samostatne, tzn. nedostáva dotácie zo štátneho rozpočtu.

Štatutárnym orgánom spoločnosti je päťčlenné predstavenstvo, ktoré v priebehu roka 2010 zasadalo celkovo 13 krát. Na svojich zasadnutiach sa zaoberalo aktuálnymi otázkami spoločnosti, išlo najmä o problematiku majetkového charakteru, obstarávania a finančných tokov.

Šesťčlenná dozorná rada je najvyšším kontrolným orgánom spoločnosti, ktorý dohliadal na výkon pôsobnosti predstavenstva a uskutočňovanie podnikateľskej činnosti spoločnosti. Dozorná rada zasadala v kontrolovanom období celkovo osemkrát.

2. Dodržiavanie zákona o poštových službách v znení neskorších predpisov

V rámci kontroly dodržiavania zákona o poštových službách bolo overené, že SP, a. s. podnikala na základe živnostenského oprávnenia, ktoré nadobudlo platnosť 10.07.2002 a bola zaregistrovaná v Poštovom regulačnom úrade (ďalej len PRÚ) dňa 15.07.2002. Poštovú licenciu na právo alebo povinnosť poskytovať univerzálnu službu udelil PRÚ Slovenskej pošte, š. p. rozhodnutím zo dňa 27.12.2002. Licencia prešla podľa zákona o transformácii Slovenskej pošty, štátny podnik na Slovenskú poštu, akciová spoločnosť s účinnosťou od 01.07.2004.

Požiadavky na kvalitu univerzálnej poštovej služby pre roky 2009 až 2012 stanovovali normy kvality prepravy pre desať druhov poštových zásielok. V roku 2009 Slovenská pošta, a. s. neplnila normu kvality len pri preprave balíkov 2. triedy v tuzemskom styku, keď stanovená norma bola 95,5 % a dosiahnutý stav bol 95,22 %. V roku 2010 neboli zistené

rozdiely medzi požadovaným stavom a skutočnosťou, výsledky vo všetkých vyhodnocovaných službách boli lepšie, ako stanovovala norma.

Kontrolou dodržiavania ustanovení zákona o poštových službách bolo zistené, že SP, a. s. vo svojom vnútornom systéme účtovníctva viedla oddelene náklady a výnosy z poštovej výhrady a z poskytovania univerzálnej služby. Pomocou „Nákladového modelu“ sledovala náklady a výnosy až na komerčný produkt. To umožnilo SP, a. s. zamedziť prerozdeleniu nákladov a výnosov medzi poštovými službami, ktorých poštové sadzby sú predmetom štátnej regulácie a ostatnými poštovými službami.

3. Dodržiavanie zákona o transformácii Slovenskej pošty, š. p.

Zákon o transformácii Slovenskej pošty, š. p. stanovuje akciovej spoločnosti povinnosť uložiť určitú časť zisku v čase, keď je akciová spoločnosť podnikateľsky úspešná, do rezervného fondu (RF). Spôsob tvorby a dopĺňania rezervného fondu pre SP, a. s. bol upravený jednak týmto zákonom ako aj zakladateľskou listinou spoločnosti spísanou v notárskej zápisnici.

Pri transformácii a následnom vzniku SP, a. s. v roku 2004 bol vytvorený rezervný fond v sume 2 166 302 EUR, čo predstavovalo 1,0007 % z hodnoty nepeňažného vkladu do majetku spoločnosti. Stav rezervného fondu k 31.12.2010 bol 1 856 435,69 EUR, pričom prídela do RF za účtovný rok 2010 nebol uskutočnený z dôvodu, že SP, a. s. dosiahla v rámci hospodárskeho roku 2010 stratu.

Podľa toho istého zákona SP, a. s. vlastní prioritný investičný majetok tvoriaci minimálnu skladbu zariadení verejnej poštovej siete potrebnú na zabezpečenie univerzálnych poštových služieb. Kontrolou bolo preukázané, že pred transformáciou štátneho podniku na akciovú spoločnosť vykonalo MDPT SR špecifikáciu prioritného investičného majetku v sume 61 023 382 EUR. Jeho špecifikácia bola neskôr troma rozhodnutiami ministerstva zmenená. Fyzickou inventarizáciou prioritného investičného majetku k 31.12.2010 bola zistená zostatková cena prioritného investičného majetku 61 748 tis. EUR. Kontrolou nebolo zistené zriadenie záložného práva na prioritný investičný majetok, ani jeho použitie na zabezpečenie záväzkov a. s.

4. Dodržiavanie zákona o účtovníctve v znení neskorších predpisov

4.1 Správnosť zostavenia účtovnej závierky

Rozsah, obsah a preukázateľnosť individuálnej účtovnej závierky (ďalej len „ÚZ“) pre SP, a. s. upravuje zákon o účtovníctve ako aj Nariadenie komisie (ES) z 03.11.2008, ktorým sa v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) prijímajú určité medzinárodné účtovné štandardy (ďalej len „IAS“) a medzinárodné štandardy finančného výkazníctva (ďalej len „IFRS“).

ÚZ za rok 2010 bola akciovou spoločnosťou zostavená dňa 29.04.2011 a schválená valným zhromaždením dňa 13.06.2011. Bola overená audítorom, rovnako ako aj jej súlad s výročnou správou.

Kontrolou správnosti postupu zostavenia účtovnej závierky za rok 2010, vrátane dodržania termínov jej zostavenia, schválenia a zverejnenia, bolo zistené v niektorých prípadoch konanie v nesúlade s medzinárodnými účtovnými a finančnými štandardami a zákonom o účtovníctve:

- Súvaha za rok 2010 neobsahovala položku týkajúcu sa investičného nehnuteľného majetku (ďalej len „INM“). V roku 2010 bolo aktívnych viac ako 900 nájomných zmlúv na prenájom nehnuteľného majetku SP, a. s. s prenájomom prevažne na dobu neurčitú.
- V dlhodobom (neobežnom) majetku súvahy za rok 2010 boli vykázané aj dlhodobé pohľadávky, ktoré patria do krátkodobého (obežného) majetku, ako všetky pohľadávky, bez ohľadu na dĺžku ich realizácie.
- SP, a. s. tvorila k 31.12.2010 k niektorým pohľadávkam, ktoré boli po lehote splatnosti menej ako rok, neprimerane vysoké opravné položky.
- SP, a. s. nezverejnila priamo v súvahe alebo v poznámkach k ÚZ ďalšie užšie klasifikácie riadkových položiek dlhodobého majetku prezentovaného v súvahe. Predmetné riadkové položky boli považované „za menej významné detaily“ aj napriek tomu, že zostatky obstarávacích cien tohto majetku k 31.12.2010 v hlavnej knihe boli nad hladinou významnosti (5 012 tis. EUR).
- SP, a. s. preklasifikovala k 31.12.2010 zo zásob do dlhodobého hmotného majetku strategické náhradné diely. Medzi preklasifikované strategické náhradné diely boli zaradené aj nevýznamné položky ako napr. pružiny, zátky, poistky, klince, skrutky, tmel, hmoždinky... Tieto nepatrili ani medzi väčšie náhradné diely z hľadiska veľkosti alebo ceny, ani medzi prídavné zariadenia.
- V ÚZ za rok 2010 nebol vykázaný nehnuteľný majetok SP, a. s. určený na predaj, napriek rozhodnutiu manažmentu v podnikateľskom pláne a dôkazu v poznámkach k ÚZ.
- Riadna individuálna ÚZ SP, a. s. za rok 2010 bola schválená valným zhromaždením dňa 13.06.2011. Do zbierky listín obchodného registra bola uložená až dňa 12.09.2011, tzn. až 91 dní po jej schválení valným zhromaždením.
- Žiadosť o zverejnenie riadnej individuálnej ÚZ za rok 2010 v obchodnom vestníku podala SP, a. s. dňa 31.08.2011. ÚZ bola zverejnená v Obchodnom vestníku zo dňa 13.09.2011, tzn. až 92 dní po jej schválení valným zhromaždením.
- Riadnu individuálnu ÚZ zverejnila SP, a. s. na internete dňa 25.08.2011 a do zbierky listín obchodného registra bola uložená až dňa 12.09.2011. Zverejnenie na internete a uloženie do zbierky listín nebolo v rovnakej lehote, resp. súčasne.

4.2 Správnosť a úplnosť účtovných dokladov

NKÚ SR posudzoval úplnosť, správnosť a preukázateľnosť účtovných dokladov v súlade s dodržiavaním ustanovení zákona o účtovníctve. Ku kontrole bola vybraná vzorka 75 faktúr z piatich nákladových účtov výkazu ziskov a strát.

Vybrané faktúry obsahovali všetky náležitosti účtovného dokladu podľa zákona o účtovníctve. Boli úplné, správne a preukázateľné. Nebol zistený rozdiel medzi požadovaným a skutočným stavom.

4.3 Analýza výsledku hospodárenia za rok 2010

Podnikateľský plán SP, a.s. na rok 2010 bol schválený valným zhromaždením dňa 07.05.2010. Predpokladal zisk pred zdanením vo výške 50 tis. EUR a stratu po zdanení vo výške 3 390 tis. EUR.

Porovnaním vybraných nákladových položiek výkazu ziskov a strát za roky 2009 a 2010 s plánom na rok 2010 bolo zistené:

- náklady z hospodárskej činnosti za rok 2010 boli vyššie oproti plánu na rok 2010 o 7 966 tis. EUR (plnenie na 102,57 %) a oproti roku 2009 boli vyššie o 15 916 tis. EUR (plnenie na 105,28 %),
- náklady z finančnej činnosti neboli prekročené ani oproti plánu na rok 2010 ani oproti roku 2009,
- na prekročení plnenia nákladov za rok 2010 mali najvyšší podiel rezervy a odpisy,
- náklady na rezervy za rok 2010 boli o 10 004 tis. EUR vyššie oproti plánu na rok 2010 a o 5 091 tis. EUR vyššie ako v roku 2009.

Pri snahe o zostavenie podnikateľského plánu na rok 2010 s vyrovnaným výsledkom hospodárenia bol plán výnosov z hospodárskej činnosti nadhodnotený o 16 000 tis. EUR. Neboli v ňom v dostatočnej miere zohľadnené dopady pokračujúcej liberalizácie poštového trhu, oslabenie klasických poštových produktov a služieb, zvýšenie rizika odchodu významných zákazníkov a tým aj oslabenie dominantného postavenia na trhu s poštovými službami.

Obdobne bol zostavený aj plán nákladov, ktorý bol podhodnotený taktiež z dôvodu snahy po dosiahnutí minimálne vyrovnaného hospodárskeho výsledku. Neboli v ňom predpokladané dopady na zvýšenie nákladov súvisiace s odpismi, opravnými položkami a rezervami.

Produktivita práce za rok 2010 nedosiahla plánovanú úroveň aj napriek tomu, že priemerný prepočítaný počet zamestnancov bol v skutočnosti nižší ako predpoklad. V roku 2010 bol dosiahnutý nárast oproti roku 2009 o 3,11 %. Nárast produktivity práce bol ale nižší ako nárast priemernej mzdy o 4,99 %, čím nebol zabezpečený prednostný rast produktivity práce pred rastom priemernej mzdy.

Hlavný cieľ SP, a.s. nebol splnený, rok 2010 bol uzavretý so stratou. Skutočnosť dosiahnutá za rok 2010 potvrdila nadhodnotenie výnosov a podhodnotenie nákladov v podnikateľskom pláne na rok 2010, schválenom 07.05.2010. Dôsledkom uvedeného bol prepád hospodárenia z predpokladaného zisku pred zdanením vo výške 50 tis. EUR a z predpokladanej straty po zdanení vo výške 3 390 tis. EUR, na dosiahnutú stratu pred zdanením vo výške 12 946 tis. EUR a dosiahnutú stratu po zdanení vo výške 12 116 tis. EUR. Zároveň bol zaznamenaný aj medzročný prepád hospodárenia oproti roku 2009, keď za rok 2009 bol dosiahnutý zisk pred zdanením vo výške 2 537 tis. EUR a zisk po zdanení vo výške 132 tis. EUR.

5. Hospodárenie s majetkom spoločnosti, stav správy a ochrany majetku

5.1 Preukázateľnosť inventarizácie, inventarizačné rozdiely

SP, a. s. vedie účtovníctvo podľa slovenských právnych predpisov a podľa medzinárodných štandardov pre finančné výkazníctvo (IFRS).

Inventarizácia majetku, záväzkov a rozdielu majetku a záväzkov SP, a. s. k 31.12.2010 bola vykonaná podľa interných smerníc a príkazov GR upravujúcich spôsob vykonania inventarizácie ako aj časový harmonogram jej priebehu. Jednoduchým náhodným výberom bola skontrolovaná vzorka dokladov, vyhotovených z inventarizácie stavieb a pozemkov k 31.12.2010. Kontrolou bolo zistené, že:

- v príkaze GR č. 17/2010 z 30.11.2010 bolo stanovené vykonať fyzickú inventarizáciu všetkých stavieb do 15.01.2011 a ich dokladovú inventarizáciu do 20.01.2011. Z predložených inventúrnych súpisov bolo preukázané, že dokladová inventarizácia stavieb a pozemkov k 31.12.2010 nebola vykonaná. Obsah inventúrnych súpisov deklaroval len fyzickú inventarizáciu stavieb a pozemkov,
- v inventúrnych súpisoch z fyzickej inventarizácie chýbali základné identifikačné údaje stavieb a pozemkov - čísla listov vlastníctva inventarizovaných nehnuteľností, ktorými sa podľa zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) osvedčujú vlastnícke a iné práva k nehnuteľnostiam. Vo vyhotovených inventúrnych súpisoch chýbali aj označenia katastrálnych území, parcelné čísla a výmery, prislúchajúce k jednotlivým inventarizovaným pozemkom a stavbám,

Tým, že nebola vykonaná dokladová inventarizácia budov a stavieb a tým, že inventúrne súpisy/účtovné záznamy nepreukazovali priamo alebo nepriamo vlastníctvo alebo iný právny vzťah k inventarizovaným budovám a stavbám, nebolo podľa zákona účtovníctvo účtovnej jednotky k 31.12.2010 nedostatočne preukázané.

Stav majetku SP, a. s. k 31.12.2010

Podľa inventarizácie majetku a záväzkov a rozdielu majetku a záväzkov, vykonanej k 31.12.2010 a podľa výkazu Súvaha k 31.12.2010 mala SP, a. s. majetok v nasledovnom členení a rozsahu: neobežný majetok 292 191 tis. EUR, obežný majetok 122 369 EUR.

Ochrana dlhodobého hmotného a dlhodobého nehmotného majetku bola zabezpečená poisťovacou zmluvou na poisťovnú sumu 163 909 tis. EUR a zásoby do výšky 2 324 tis. EUR.

V priebehu účtovného obdobia 2010 bol vyradený majetok v obstarávacej hodnote 9 941 233,58 EUR, v zostatkovej hodnote 722 405,44 EUR. V roku 2010 bol odpredaný nehnuteľný majetok v predajnej cene 614 512, 31 EUR.

Podľa inventarizácie majetku, záväzkov a rozdielu majetku a záväzkov k 31.12.2010 bol účtovný stav pohľadávok 35 002 tis. EUR. Analýza pohľadávok z obchodného styku ukázala, že pohľadávky v lehote splatnosti boli na úrovni 30 130 tis. EUR, zvyšok tvorili pohľadávky po lehote splatnosti do jedného roka a od jedného roka viac.

Právny odbor evidoval k 31.08.2011 spolu 293 pohľadávok po lehote splatnosti, v celkovej sume 2 617 299,14 EUR. Z tohto počtu bolo na súd podaných 213 žalôb, z čoho bolo právoplatným exekučným titulom ukončených 170 prípadov. V 80 prípadoch žaloba nebola podaná z dôvodu, že dlžník začal splácať.

Účtovný stav záväzkov SP, a. s. k 31.12.2010 bol v sume 196 443 tis. EUR, z toho dlhodobé záväzky v sume 60 892 tis. EUR a krátkodobé záväzky v sume 135 551 tis. EUR.

6. Vnútorň kontrolný systém

V súlade s Organizačným poriadkom SP, a. s. vykonával kontrolnú činnosť Odbor kontroly a vnútorného auditu SP, a. s., ktorý bol organizačne začlenený pod úsek generálneho riaditeľa. Kontrolná činnosť tohto odboru sa v roku 2010 riadila internou smernicou určenou pre všetky organizačné zložky a bola záväzná pre zamestnancov akciovej spoločnosti.

V roku 2010 bolo celkove vykonaných:

- 9 kontrol podľa Plánov kontrol oddelenia kontroly na I. a II. polrok 2010,
- 2 neplánované kontroly,
- 4 neplánované operatívne šetrenia.

Z Rozboru kontrolnej činnosti za rok 2010 vyplynulo, že SP, a. s. mala vypracovaný funkčný kontrolný systém. Odbor kontroly a vnútorného auditu dodržiaval internú smernicu, postupoval v zmysle schválených polročných plánov, dohliadal na prijímanie opatrení na nápravu zistených nedostatkov a zaznamenával správy riadiacich pracovníkov o ich plnení. Napriek tomu v mnohých prípadoch zistených nedostatkov išlo o nedostatky opakované, navyše išlo o zistenia opakovania tzv. významných kontrolných zistení. NKÚ SR odporučil uskutočniť na úrovni riadiacich pracovníkov analýzu, či pôvodne prijaté opatrenia prípadne i uplatnené sankcie boli dostatočne účinné a efektívne, aby boli zárukou zamedzenia ich opakovania. Ďalším pretrvávaním tohto stavu by SP, a. s. mohla byť sankcionovaná v zmysle platnej legislatívy.

7. Verejné obstarávanie

V oblasti verejného obstarávania v kontrolovanom období SP, a. s. postupovala podľa platnej internej smernice, v zmysle ktorej mala pri nadobúdaní tovarov, služieb alebo prác používať postupy obstarávania v súlade so zákonom č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní. NKÚ SR preveril na základe náhodného výberu zo 17 verejných obstarávaní realizovaných z roku 2010 celkove 6 prípadov. Pritom bolo zistené, že:

- SP, a. s. napriek tomu, že mala vypracovanú smernicu, jej ustanovenia nedodržiavala,
- dokumentácia verejného obstarávania bola uložená neprehľadne a nespĺňala podmienky jej archivácie stanovené zákonom,
- doklady uložené v dokumentácii nespĺňali náležitosti dokladov verejného obstarávania (bez dátumu, nepodpísané...),
- preukázateľnosť použitej metódy verejného obstarávania v niektorých prípadoch bola problematická,
- došlo k podozreniu z delenia zákazky v priebehu roka.

Najčastejšie chyby v dokumentácii:

- chýbajúce menovacie dekréty komisií a čestné prehlásenia členov komisií,
- nepriložený doklad o stanovení predpokladanej hodnoty zákazky,
- chýbajúci doklad o zvolení metódy verejného obstarávania,
- chýbajúce schválené súťažné podklady s prehláseniami ich tvorcov,
- neúčast' dostatočného počtu členov komisií na rokovaníach (uznášania schopnosť),
- nepotvrdený výber uchádzača na rokovanie bez zverejnenia GR spoločnosti,
- nedodržanie termínov stanovených zákonom.

NKÚ SR odporučil kontrolovanému subjektu archivovať kompletnú dokumentáciu, formálne spracovanú so všetkými náležitosťami v zmysle ustanovení zákona č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní. Dokumentáciu viesť usporiadane chronologicky v zmysle priloženého registra.

Zhrnutie

Plánovaná kontrola bola vykonaná v zmysle schváleného programu za obdobie roku 2010. Výsledky kontroly poukazujú na tri oblasti, ktoré vykazovali pomerne vysokú mieru zistení:

- Účtovníctvo. Overením správnosti zostavenia účtovnej závierky za rok 2010 bolo zistené, že akciová spoločnosť nekonala v roku 2010 pri zostavovaní účtovnej závierky v súlade s viacerými ustanoveniami zákona o účtovníctve ako aj v súlade s ustanoveniami medzinárodných účtovných štandardov a medzinárodných štandardov finančného výkazníctva. Na druhej strane preverované účtovné doklady (faktúry) obsahovali všetky náležitosti účtovného dokladu podľa zákona.

- Vnútorý kontrolný systém. Akciová spoločnosť v oblasti zabezpečenia vnútornej kontroly postupovala podľa internej smernice; vypracovávala plány kontrolnej činnosti, vykonávala kontrolu, prijímala a kontrolovala plnenie opatrení. Napriek tomu dochádzalo v priebehu kontrolovaného obdobia k mnohým zisteniam, niektorým aj významným, ktoré sa opakovali. NKÚ SR odporučil kontrolovanému subjektu analyzovať tieto prípady s cieľom posúdiť, či prijaté opatrenia na odstránenie nedostatkov, či prípadne uložené sankcie boli adekvátne, aby bolo zabránené ich opakovaniu.

- Verejné obstarávanie. SP. a. s. mala vypracovanú internú smernicu, ktorá bola v súlade so zákonom o verejnom obstarávaní, ale nedodržiavanie jej jednotlivých ustanovení predstavovalo najväčšiu mieru zistení. Dokumentácia bola nekompletná, dokumenty neúplne založené chaoticky, niektoré doklady chýbali vôbec. Určenie použitej metódy verejného obstarávania boli v niektorých prípadoch problematické a jej zdôvodnenie nepotvrdené. Vzhľadom na pomerne veľký počet realizovaných obstarávaní NKÚ SR odporučil prehodnotiť stav pracovníkov na príslušnom odbore.